02.11.2011 г. / 06:37:18

Вяра

05.07 по еретическия, †22 юни по православния календар - Св. свещеномъченик Евсевий, епископ Самосатски. Св. мъченици Зинон и Зина

Житие и страдания на свети свещеномъченик Евсевий, епископ Самосатски († 380 г.)

Свети свещеномъченик Евсевий, епископ Самосатски. Фрагмент от стара гръцка стенопис

Свети Евсевий бил епископ на град Самосат, който се намирал под управлението на антиохийския патриарх. Той бил правоверен мъж, благочестив, изпълнен с ревност по Бога, постоянен и непоколебим в православното изповедание във времето, когато ереста на Арий се усилвала, нанасяла голяма

вреда и силно смущавала Божията Църква, която се разклащала като кораб сред морето по време на буря.

След смъртта на светия велик цар Константин в източната половина на царството се възкачил на престола неговият син Констанций, който бил арианин и започнал да помага във всичко на арианите. Затова, по време на неговото царуване, православните преживели голямо гонение и притеснение от арианите, от които и свети Евсевий понесъл не малко страдания заради своята ревност по православието.

Ревността на свети Евсевий за Христовата Църква станала известна на всички при следното събитие.

Когато Евдоксий, антиохийският патриарх, който бил арианин, заради богатства отишъл на цариградския престол, в Антиохия бил направен събор на всички сирийски епископи, за да изберат патриарх на мястото на Евдоксий. Тъй като ариани имало не само сред народа, но и много от епископите били арианстващи, защото следвали нечестието на царя, вероучението на новоизбрания патриарх било от голямо значение за православната Църква. Затова се погрижил и свети Евсевий, който на събора заемал едно от първите места между епископите. Той познавал добре севастийския епископ в Мелетий и знаел, че е православен и твърдо държи на символа от първия вселенски Никейски събор, и съветвал всички да изберат него за патриарх. Арианстващите не знаели, че Мелетий е православен, и като мислели, че той ще бъде техен съмишленик, охотно послушали съвета на Евсевий. Те съставили общо писмо за Мелетий, като го потвърдили с подписите си и го дали на съхранение при свети Евсевий. След това, когато получили съгласието на царя за този избор от името на епископите било отправено известие за избирането на свети Мелетий, и той бил доведен в Антиохия, където го посрещнали с голяма радост.

Свети Мелетий, вече в сан на патриарх, започнал да учи своето паство преди всичко на благочестив и добродетелен живот. С това той се опитвал да изглади за упоритите сърца пътя към правилната вяра. Светецът се надявал, че като изправи злите нрави и изтръгне плевелите и тръните, ще може с по-голям успех да посее семената на православието сред своето паство. След като изминало малко време, народът поискал да разбере към какво изповедание се придържа новият патриарх, и започнали да го молят да се изкаже. Във връзка с това свети Мелетий произнесъл проповед в църквата, в която възхвалявал православната вяра, утвърдена на първия Вселенски събор в Никея, и изповядвал Сина вечносъществуващ и единосъщен с Отца, несътворен и Творец на цялата твар. След тази всенародна проповед арианите се смутили и силно се разгневили, а православните се зарадвали, като видели на апостолския престол такъв православен архиерей. Арианите с ярост изгонили от църквата патриарха на тридесетия ден от неговото встъпване на патриаршеския престол и започнали навсякъде да го хулят, като казвали, че е привърженик на еретика Савелий. След това по тяхна молба, Мелетий бил осъден от царя на заточение и през нощта бил изпратен извън Антиохия. На негово място арианите избрали своя единомишленик арианина Евзой.

Свети Евсевий Самосатски, като видял какво вълнение са предизвикали еретиците в антиохийската църква, а така също и незаслужените подигравки, на които арианите подлагали новия архиепископ Мелетий, без да казва нищо на никого, напуснал Антиохия и се отправил към своя град. След пристигането на Мелетий, арианите си спомнили, че в Евсевий се намира на съхранение подписаната от епископите грамота за избора на Мелетий. Като си спомнили за това, те много се притеснили, защото се страхували да не би на събора Евсевий да ги изобличи, че сами, по своя воля са си избрали

архиепископ и след това са го изгонили. Затова арианите започнали да молят царя, който тогава бил в Антиохия, да изпрати при Евсевий хора с молба да върне поверената му грамота. Царят веднага изпратил при Евсевий бързоходец за грамотата. Пратеникът, като отишъл при епископа, му показал царската заповед, на което свети Евсевий отговорил така:

- Аз не ще дам общото решение, което ми е поверено, дотогава, докато всички, които са ми поверили грамотата, не се съберат заедно на събор.

Посланикът се върнал без нищо, за което царят силно се разгневил. Той отново го изпратил, като написал строга заповед - ако епископът не се покори, да му бъде отсечена дясната ръка. Последното царят написал, за да уплаши светеца. Той не се осмелил да заповяда на пратеника да извърши това. Когато царският бързоходец догонил епископа и му показал страшното послание, свети Евсевий, след като го прочел, протегнал и двете си ръце за отсичане с думите:

- Не само дясната ръка, но и лявата отсечете. Въпреки всичко аз няма да дам решението, което изобличава злобата и беззаконието на арианите.

Пратеникът отново се върнал без решението и разказал всичко на царя. Царят, като чул отговора на светия епископ, много се удивил на безстрашното му мъжество и твърдост, за които по-късно го възхвалявал пред мнозина.

След няколко години злочестивият цар Констанций умрял, а след него се възкачил Юлиан Отстъпник.Този цар отначало върнал свети Мелетий от заточение на антиохийския престол, но после отново го изгонил.

По време на царуването на Юлиан Христовата Църква преживяла още по-големи злини, отколкото при Констанций.

Към арианската ерес, която смущавала всички православни по света, се присъединило гонение от идолопоклонниците. Самият цар се отрекъл от Христа и започнал открито да принася жертви на идолите. Срещу Христовата Църква било повигнато гонение, което било насочено главно срещу духовенството. Тези гонения довели до това, че много православни църкви по това време останали без служителите си, а светителските престоли - без архиереи. Едни от тях били умъртвени, а други - прогонени или от арианите, по времето на Констанций, или от идолослужителите - през царуването на Юлиан. Било толкова тежко, че ако Господ не бил прекратил живота и царуването на Юлиан, едва ли би останала някоя църква със служителите ѝ.

В такова страшно време свети Евсевий скрил епископския си сан, облякъл се във войнишки дрехи и започнал да обхожда Сирия, Финикия и Палестина, като утвърждавал християните в православната вяра. Където намирал църква без служители, ръкополагал свещеници и дякони и други клирици и навсякъде поставял за епископи само тези, които отхвърляли ереста на Арий и вярвали православно. Ето каква ревност по Христа, какъв труд, старание и грижа имал великият Божий архиерей Евсевий за Христовата Църква в онези времена.

След позорната смърт на Юлиан започнал да царува благочестивият и христолюбив цар Иовиан, при когото свети Мелетий отново бил върнат на своя престол. В това време Евсевий и останалите православни архиереи, без да се боят от езичниците, започнали с дръзновение да управляват своето паство. По съвета на свети Евсевий, Мелетий направил поместен събор в Антиохия, на който дошли 27 епикопи. Сред тях пръв след Мелетий бил Евсевий. На този събор бил Пелагий, Лаодикийски епископ, за чиито непорочен и свят живот разказват следното:

В своята младост Пелагий бил убеден от родителите си да встъпи в брак, но когато го въвели в брачния чертог, той убедил годеницата си да запазят девството си в чистота. Така под вид на съпружество той пребивавал с жена си в непорочно девство - като брат и сестра. Освен това той се отличавал с много други добродетели, заради които бил почетен от Бога и хората със светителски сан. Пелагий хранел голяма любов към Мелетий и Евсевий, бил техен единомислен приятел и заедно с това поборник на благочестието. На споменатия поместен антиохийски събор светите отци заповядали на всички да изповядват и православно да се придържат към единосъщието на Сина с Отца, а също и това вероучение, което било утвърдено на Първия вселенски събор. Към това определение се присъединили арианите и положили подписите си, макар да направили това лицемерно, само за известно време - за да угодят на православния цар, а най-вече, защото се бояли от православните архиереи - светите Мелетий, Евсевий и Пелагий, които се ползвали с голямото уважение на царя. Благочестивият цар много обичал тези църковни стълпове заради тяхното правоверие и свят живот и ги слушал за всичко, затова те били страшни за еретиците, които поради страх от тях се присъединявали към църквата.

След смъртта на недълго царувалия Иовиан, на престола се взкачил Валент и еретиците отново се върнали към своето зловерие, като псета на бълвотината си, преди всичко като примамили царя към арианството чрез жена му арианката Домника. Православната Църква отново започнала да търпи притеснения и епископите ѝ били прогонвани. Свети Мелетий бил изгонен в Армения, Пелагий в Арабия, а свети Евсевий бил осъден на заточение в Тракия.

Несправедливата заповед на неправедния цар за изгонването на Евсевий била донесена в Самосат вечерта. Свети Евсевий, като узнал за това, извикал царския пратеник

и му казал:

- Сега мълчи и на никого не казвай причината за твоето идване, защото народът ще узнае и като се възмути, може да се разбунтува и да те убие, и тогава аз ще бъда виновник за смъртта ти.

Свети Евсевий извършил вечерната молитва и през нощта съобщил известието на един от своите верни слуги. Щом всички заспали, светителят заедно със слугата излезли от архиерейския дом. Слугата взел постеля и книга за епископа. Когато дошли до река Ефрат, която течала край градските стени, те се качили на лодка, за да отплуват до град Зевгма, където пристигнали на другия ден.

Жителите на Самосат, като разбрали, че светият архиерей ги е оставил, се натъжили много и започнали да разпитват дали някой не знае къде е отишъл светителят. Един от тях видял как светителят се качва в лодката и чул, че нарежда да го откарат в град Зевгма, за което разказал на народа. Веднага мнозина от жителите се качили на лодки, бързо заплували след светителя и го настигнали в Зевгма. Те застанали със сълзи пред светителя и се опитвали да го убедят да се върне в техния град. Светителят отказал. Молели го всякак, увещавали го, падали в нозете му, само и само да се върне на своя престол. Свети Евсевий им напомнил следните апостолски думи:

“- Всяка душа да се подчинява на върховните власти, защото няма власт, която да не е от Бога; и каквито власти има, те са от Бога наредени. Затова, който се противи на властта, противи се на Божията наредба. А ония, които се противят, ще навлекат върху си осъждане”.

Привеждайки тези апостолски думи, светителят казвал:

- За мен е невъзможно да бъда противник на царската заповед, а и за вас не е безопасно да се противите на царската воля.

След тези думи те разбрали, че няма да успеят да убедят светителя да се върне обратно и тогава започнали да му дават за пътуването един - злато, друг - сребро и дрехи, като на човек, заминаващ за далечна страна. От предлаганото свети Евсевий взел съвсем малко. Когато се прощавал с тях, светителят ги поучавал да държат православната вяра и апостолските догмати, помолил се на Бога на всички и като ги благословил, се отправил на път за Тракия, където бил осъден на изгнание.

Докато свети Евсевий се намирал в Истра, достигнал слух, че в Тракия са нахлули готи и силно я опустошават. Затова светителят не отишъл по-нататък, но останал в Истра, където живял до смъртта на злочестивия цар Валент. На мястото на Евсевий в Самосат бил назначен епископът арианин Евномий. Когато Евномий пристигнал в град Самосат, за да управлява паството, никой от жителите на града не излязъл да го посрещне. Целият град, който бил православен, не желаел да почете еретическия епископ, нито да приеме неговото благословение, нито дори да го види. Евномий приел управлението на епископията посредством царската власт и започнал да служи в съборната църква. Народът не ходел в тази църква, нито в архиерейския дом, защото не обичал епископа еретик. Така Евномий постоянно бил сам, като се изключат тези, с които бил дошъл. За него разказват, че макар и да бил еретик по вяра, по своя нрав бил добър, кротък, тих, смирен и към всички внимателен. За неговото добронравие разказват следното:

Ведъж той влязъл да се мие в общата баня и слугите според обичая на тази страна затворили вратите, за да не влизат

други там, където се мие епископът. Евномий, като узнал, че мнозина чакат пред вратата и искат да се измият, заповядал на слугите да отворят и да пуснат желаещите да се мият заедно с него. Тези, които влезли в банята, като видели епископа, който седял в топлия купел, не пожелали да седнат, като му оказвали с това почест. Епископът им предлагал да влязат в същия купел, където бил той, но дошлите отказвали. Тогава епископът разбрал, че те стоят заради него и не искат да се мият. От това той силно се опечалил, излязъл от купела и напуснал банята, защото не искал да му оказват такава почит. Останалите в банята веднага излели водата от купела, защото била осквернена от измиването на еретик, а самия купел почистили добре, защото се гнусели от еретика, и вече след това сгрели нова вода и напълнали купела. Като разбрал за това, Евномий окончателно се убедил, че не може да привлече към себе си самосатския народ, оставил епископията и напуснал града.

След оттеглянето на Евномий арианите поставили в Самосат епископ Лукий, явен вълк и враг на Христовите овци. Гражданите не оказвали почести и на този епископ - както и на първия (Евномий), и той общувал само с тези, които дошли с него, защото никой от православните не ходел при епископа. Христовите овци, макар да били и без своя пастир Евсевий, добре помнели неговото учение и пазели непорочна светата вяра. Доколко православните се гнусели от еретическия епископ, се вижда от следния случай:

Веднъж няколко момченца играели на топка на улицата, като си я подавали едно на друго. В този момент оттам трябвало да мине епископът. Случайно топката попаднала под конете и колесницата на епископа. Децата, като видели това, започнали да викат: “топката се оскверни от еретичеството, топката се оскверни от еретичеството…” Като чул виковете, епископът накарал един от слугите си да узнае какво става и

защо така силно викат. Децата запалили огън и започнали да търкалят топката през пламъка, като мислели, че така ще я очистят от еретичеството. Ето как не само възрастните хора, но и малките деца се гнусели от еретичеството на епископа, който бил като мерзост на запустението на свято място. Като узнал за това, Лукий не последвал кротостта на Евномий, но се разгневил и изпратил на заточение много свещени лица в отдалечени места. Племенника на Евсевий - блажения Антиох, най-достоен свещеник, богоугоден и боговдъхновен, изкусен в книжната премъдрост, изпратил в Армения. Известния църковен служител дякон Еволкий прогонил в Оасимската пустиня. Самосат бил постигнат от печал и скръб.

След страшната кончина на злия цар Валент, започнал да царува благоверният цар Грациан. Той освободил всички архиереи и другите свещени лица, изгонени заради православната вяра, и заповядал да им бъдат върнати предишните престоли. Тогава се върнали: свети Мелетий - в Антиохия, свети Пелагий - в Лаодикия, свети Евсевий - в Самосат. Заедно с Евсевий в Самосат се върнали и всички изгонени от арианина Лукий, в тяхното число и свещеникът Антиох от Армения и дякон Еволкий от Оасим. За православните това била голяма радост, а за нечестивите - голям срам. След завръщането на предишното му място свети Евсевий заедно с останалите епископи, и особено заедно със свети Мелетий, започнал да се грижи за църковното благоустрояване. Преди всичко той се постарал да избере на архиерейските престоли, освободени след низвергването на епископите ариани, мъже достойни и твърди в православието. Светецът посветил в архиерейски сан и поставил следните епископи: честния Акакий - във Вирея, добродетелния Теодот - в Иерапол, едноименника си Евсевий - в Халкида, Исидор - в Кир, в Едеса, след преставянето на светия архиерей Варса, възвел на престола изповедника Евлогий. Самият свети

Евсевий отишъл в град Долихина с богоугодния Марин, който бил избран за епископ на този арииански град. Светителят искал да очисти и там църквата от ереси и да постави на престола този наново избран православен архиерей. Когато свети Евсевий влязъл в града, една жена - арианка, хвърлила върху него от покрива глинен съд и разсекла главата на светеца. От тази рана свети Евсевий се разболял и се преставил в Господа. Умирайки, той заклинал всички, които били при него, да не отмъщават на жената, която го наранила. В този случай той подражавал на своя Владика, Който се молил за тези, които Го разпъвали, като казвал: “Отче! прости им, понеже не знаят, що правят”, и на свети Стефан, който се молел за тези, които го убивали с камъни.

Така мъченически загинал великият Божий угодник Евсевий от арианска ръка, като пострадал за Сина Божий, вечносъществуващ с Отца и единосъщен с Него. Светото му тяло било върнато в град Самосат, където било погребано с чест, със сълзите и риданието на целия християнски народ. На мястото на Евсевий бил възведен споменатият блажен Антиох, син на сестрата на свети Евсевий. Самосатската църква процъфтявала в православието, като славела благочестно Отца и Сина и Светия Дух, Единия в Троица Бог, на Когото и от нас да бъде слава, чест, благодарение и поклонение, сега и в безкрайните векове. Амин.

Тропарь священномученику Евсевию Самосатскому

глас 4

И нра́вом причá́стник,/ и престо́лом наме́стник апо́столом быв,/ дея́ния обре́л еси, Богодохнове́нне,/ в виде́ния восхо́д,/ сего́ ра́ди сло́во и́стины исправля́я,/ и ве́ры ра́ди пострада́л еси́ да́же до кро́ве,/ священному́чениче Евсе́вие. / Моли́ Христа́ Бо́га// спасти́ся душа́м на́шим.

(Перевод: И нравам Апостольским сопричастником и престола их наследником став, делами ты, богодухновенный, восхождения к созерцанию достиг; потому слово истины право возвещая, ты за веру пострадал до крови, священномученик Евсевий, ходатайствуй пред Христом Богом о спасении душ наших.)

Кондак, глас 4:

Благочестно во святительстве пожив, и мучения путь прошед, идольския угасил еси жертвы, святителю Евсевие; но яко имеяй дерзновение ко Христу Богу, моли спастися душам нашим.

(Благочестно поживял в светителство и преминал пътя на мъченията си угасил идолските жертви, светителю Евсевие: като имаш дръзновение пред Христа Бога, моли да се спасят нашите души.)

В памет на светите мъченици Зинон и Зина (304 г.)

Свети мъченик Зинон

Светият мъченик Зинон произхождал от Филаделфия арабска, която носила в древност името Еман. Зина бил негов слуга и горял от желание да пострада за вярата в Христа. При хегемона Максимиан, който управлявал областта при царуването на император Максимиан, свети Зинон раздал всичкото си имущество на бедните, а робите пуснал на свобода. Като чул каква голяма чест оказва хегемонът на идолите, той отишъл при него заедно със слугата си, защото сам Зина пожелал това, като не искал да остави своя господар, и доброволно тръгнал след него. Свети Зинон се явил пред хегемона и когато видял, че той наистина много се грижи за почитането на лъжливите богове и сам усърдно им служи, започнал да го изобличава. Тогава хегемонът незабавно заповядал да бият светеца с ремъци от волска кожа. По време на това изтезание Зинон, като протегнал ръка, ударил стената на идолския храм и го разрушил. Заради това първо го окачили и без милост стъргали тялото му, като раните натривали с оцет и сол, а после забили с четири клина пранги в краката му.

На мястото на мъченията на свети Зинон дошъл неговият слуга Зина и започнал да моли господаря си да не го отблъсква и да не го изоставя. Като узнал за това, хегемонът заповядал да поставят и Зина в пранги. Когато и двамата мъченици били доведени на разпит при хегемона и отказали да се отрекат от Христа, ги предали на жесток побой, като свети Зинон бил обгарян с нажежени пръстове в гърдите, в тази част, където се намира сърцето. След това окачили светците на дърво, на краката им привързали тежки камъни и с огън горили мишците им. След това ги хвърлили в яма с огън и започнали да наливат масло в огъня, но светците по чуден начин оставали невредими и дори не били обгорени от огъня. Накрая отсекли главите им с меч. Паметта им се чества в църквата на свети Георги в Кипарисий.

buditeli.info © 2017